

AZERBAYCAN VE ORTA ASYA DEVLET BAŞKANLARININ 8. İSTİŞARE TOPLANTISI

İlaha KHANTAMİROVA

-

Analiz No : 2026 / 48

19.10.2026

8 Ekim 2026 tarihinde Türkmenistanın Avaza beldesinde gerçekleştirilen Azerbaycan ve Orta Asya Devlet Başkanları İstişare Toplantısı, bölgesel iş birliğinin kapsamının genişlemesi bakımından önemli bir dönüm noktası oldu. Azerbaycanın bu formata dâhil edilmesi, Orta Asya ülkeleri ile Güney Kafkasya arasındaki siyasi ve ekonomik ilişkilerin daha bütünlüklü bir çerçevede ele alınmasına imkân tanımaktadır. Bu gelişme, yalnızca mevcut iş birliği mekanizmalarının genişlemesi olarak değil, değişen bölgesel ve küresel koşullar karşısında ülkelerin ortak hareket etme arayışının bir göstergesi olarak da değerlendirilebilir.

Günümüzde küresel ve bölgesel ölçekte yaşanan siyasi, ekonomik ve ticari dönüşümler, devletleri mevcut iş birliği modellerini yeniden değerlendirmeye ve yeni ortaklık alanları geliştirmeye yöneltiyor. Bu bağlamda Orta Asya ülkelerinin Azerbaycan ile ilişkilerini daha kapsamlı bir çerçeveye taşıma girişimi, değişen bölgesel ve küresel koşullara uyum sağlama çabasının bir parçası olarak değerlendirilebilir. Azerbaycan ile Orta Asya ülkeleri arasında Türk Devletleri Teşkilatı gibi siyasi, ekonomik ve kültürel iş birliği mekanizmaları zaten mevcut. Bununla birlikte, Orta Asya ülkelerinin bir bütün olarak Azerbaycanı istişare formatına dâhil etmesi, söz konusu ilişkilerin kapsamını genişletmesi bakımından ayrıca önem taşıyor. Ortak tarihsel deneyimler, kültürel yakınlık ve ekonomik tamamlayıcılık, bu iş birliğinin gelişmesi için elverişli bir zemin oluşturuyor. Coğrafi konumları ve sahip oldukları kaynaklar bakımından birbirlerini tamamlayabilen bu ülkeler, ulaşım, ticaret, enerji, üretim ve turizm gibi alanlarda ortak fırsatlar geliştirebilir. Dolayısıyla yeni format, yalnızca mevcut ilişkilerin devamı değil, bölgesel iş birliğinin daha bütünlüklü bir yapıya kavuşturulması açısından da değerlendirilmelidir.

Sekizinci istişare toplantısını önceki toplantılardan ayıran önemli unsurlardan biri, dış politikasında daha ihtiyatlı ve içe dönük bir yaklaşım izlediği değerlendirilen Türkmenistanın toplantıya ev sahipliği yapmasıdır. Bunun yanı sıra Azerbaycanın formata katılması yönündeki önerinin Türkmenistan tarafından gündeme getirilmesi ve

cumhurbaşkanı Serdar Berdimuhamedovun son toplantıdaki açıklamaları, Türkmenistanın da bölgesel iş birliğinin genişletilmesine önem verdiğini göstermektedir. Ayrıca, son toplantıda, Türkmenistanın Trans Hazar Boru Hattının hayata geçirilmesine yönelik açıklamaları da dikkat çekmiştir. Zira, Türkmenistanın bu projenin gerçekleşmesine mesafeli yaklaştığı bilinmektedir. Bu gelişme, Orta Asya ülkeleri ile diğer Türk devletleri arasındaki evvelce ilişkilerin son yıllarda kazandığı ivme çerçevesinde ele alınabilir.

Bununla birlikte, liderler düzeyinde gerçekleştirilen toplantıların ve burada alınan kararların önemi, yalnızca açıklanan hedeflerle sınırlı değildir. Bu hedeflerin somut projelere ve uygulanabilir politikalara dönüştürülmesi de en az siyasi uzlaşının sağlanması kadar önemlidir. Nitekim Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyevin belgelerin tek başına yeterli olmayacağına ve alınan kararların uygulanması gerektiğine ilişkin vurgusu, iş birliğinin geleceği bakımından temel bir meseleye işaret etmektedir. Bölgesel iş birliğinin bir sonraki aşaması; uygulama mekanizmalarının güçlendirilmesini, ilgili kurumlar arasındaki koordinasyonun geliştirilmesini ve üzerinde uzlaşılan kararların tutarlı biçimde hayata geçirilmesini gerektiriyor[1]. Bu süreçte, istişare formatının esnekliğini ve ülkeler arasındaki güveni korumak da önem taşıyor. Dolayısıyla temel mesele, iş birliğini daha bürokratik ve zahmetli bir yapıya dönüştürmeden ortak kararların uygulanmasını sağlayacak işlevsel kurumsal düzenlemelerin oluşturulmasıdır.

Toplantıda öne çıkan bir diğer husus, bölgesel iş birliğinin ticaret ve ulaştırma bağlantılarının ötesine taşınarak ortak yatırım ve üretim faaliyetleriyle desteklenmesi gerektiğine ilişkin vurgu olmuştur. Mirziyoyevin önerdiği altı ekonomi tek ürün formülü, ülkelerin yalnızca mevcut ürünlerini birbirlerine satmakla yetinmeyip ortak üretim yoluyla daha geniş dış pazarlara yönelmeleri düşüncesini gündeme getirmektedir[2]. Bu yaklaşım, bölgesel ekonomik iş birliğinin kapsamını genişletme ve ülkelerin üretim kapasitelerini birbirini tamamlayacak biçimde değerlendirme arayışı olarak yorumlanabilir. Orta Asya ülkeleri ile Azerbaycanın doğal kaynakları, coğrafi konumları, sanayi kapasiteleri ve uzmanlık alanları, ortak üretim girişimleri için çeşitli imkânlar sunmaktadır. Ancak bu imkânların hayata geçirilmesi, ülkelerin mevcut kapasitelerinin belirlenmesini, sektörler arasındaki tamamlayıcılığın ortaya konulmasını ve ortak projelerin uygulanabilirliğinin değerlendirilmesini gerektiriyor. Bu nedenle önerinin önemi, yalnızca ekonomik iş birliğini çeşitlendirme hedefinde değil, bölgesel ölçekte ortak üretim ve dış pazarlara birlikte erişim anlayışını teşvik etmesinde yatmaktadır.

Bu çerçevede ulaştırma ve lojistik ağlarının geliştirilmesi, Orta Asya ile Azerbaycan arasındaki iş birliğinin temel bileşenlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Orta Asyanın Avrasyanın gelişmekte olan bağlantı ağları içindeki konumu, bölgesel iş birliğinin yalnızca ülkeler arasındaki ticari ilişkiler bakımından değil, daha geniş coğrafyalar arasındaki ekonomik bağlantılar açısından da önem taşıdığını göstermektedir. Çin-Kırgızistan-Özbekistan demiryolu projesi, Kazakistan ve Türkmenistanın ulaştırma altyapıları, Azerbaycanın Hazar Denizi üzerinden sağladığı bağlantı imkânları ve Tacikistanın çok modlu ulaştırma kapasitesi, daha geniş bir bölgeler arası ulaşım ağının gelişmesine katkıda bulunabilecek unsurlardır. Bu bağlantıların birbirini tamamlayacak biçimde geliştirilmesi, Orta Asya ülkelerinin Hazar Denizi üzerinden Güney Kafkasyaya ve daha geniş pazarlara erişim imkânlarını çeşitlendirebilir.

Orta Asya ülkeleri ile Azerbaycan arasındaki ilişkilerin gelişimi yalnızca siyasi ve ekonomik alanlarla da sınırlı değildir. Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistanın Karabağda eğitim merkezlerinin inşasına yönelik girişimleri ile Azerbaycanın söz konusu ülkelerde turizm alanındaki yatırım ve faaliyetleri, karşılıklı ilişkilerin farklı toplumsal alanlara yayıldığını göstermektedir[3]. Bu tür girişimler, ülkeler arasındaki ilişkilerin yalnızca devletler ve ekonomik aktörler düzeyinde kalmayıp eğitim, kültürel etkileşim ve turizm gibi alanlarda da gelişmesine katkıda bulunabilir. Eğitim merkezleri, ortak tarihsel ve kültürel bağların görünürlük kazanmasına ve toplumlar arasındaki ilişkilerin güçlenmesine imkân tanırken turizm alanındaki iş birlikleri de karşılıklı hareketliliği ve ekonomik etkileşimi artırabilir. Bu nedenle söz konusu girişimler, bölgesel iş birliğinin farklı alanlarda derinleşme potansiyelini gösteren örnekler olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak Azerbaycanın Orta Asya Devlet Başkanları İstişare Toplantısı formatına katılması, bölgesel iş birliğinin kapsamının genişlemesi bakımından önemli bir gelişmedir. Bu katılım, Orta Asya ülkeleri ile Azerbaycan arasında siyasi diyalog, ulaştırma bağlantıları, ortak yatırım, üretim, eğitim ve turizm gibi alanlarda yeni fırsatlar yaratmaktadır. Ancak bu fırsatların somut sonuçlara dönüşmesi, liderler düzeyinde ortaya konulan siyasi iradenin uygulama mekanizmalarıyla desteklenmesine bağlıdır. Dolayısıyla yeni formatın geleceği, yalnızca toplantıların devamlılığıyla değil, ortak kararların ne ölçüde hayata geçirildiği ve ülkeler arasındaki iş birliğinin ne ölçüde somut, sürdürülebilir ve karşılıklı fayda sağlayan sonuçlar ürettiğiyle belirlenecektir. Daha önce de işaret ettiğimiz gibi, C-5in C-6 olması, bu oluşumun Azerbaycan üzerinden Türkiyeye de ulaşmasına ve bağlanmasına olanak sağlamaktadır.

**Görsel: TRT Avaz*

[1] A Region Shaping Its Future: Central Asias Path from Trust to Shared Development, *Uzdaily*, 19 October 2026, https://www.uzdaily.uz/en/a-region-shaping-its-future-central-asias-path-from-trust-to-shared-development/

[2] President of Uzbekistan outlines key areas of cooperation within the Consultative Meetings of the Heads of State of Central Asia and Azerbaijan, 19 October 2026, https://president.uz/en/lists/view/9697

[3] Turkmenbashi hosted 8th Consultative Meeting of Heads of State of Azerbaijan and Central Asia, 19 October 2026, https://president.az/en/articles/view/73715/

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: KHANTAMİROVA, İlaha. 2026. "AZERBAYCAN VE ORTA ASYA DEVLET BAŞKANLARININ 8. İSTİŞARE TOPLANTISI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2026 / 48. Ekim 19. Erişim Kasım 20, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Analiz/AZERBAYCAN-VE-ORTA-ASYA-DEVLET-BASKANLARININ-8-ISTISARE-TOPLANTISI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır